

De wijk is ook van ons

Jongeren betrekken bij Communities that Care

**In opdracht van:
Gemeente Leiden**

**Amsterdam,
Juli 2005**

**Drs. Kitty Jurrius
Tarik Pehlivan
Geeske Strating
Linda Bond
Marte van den Hoed**

Inhoudsopgave

Inleiding.....	6
1 “De wijk is ook van ons” ! in Stevenshof	8
1.1 Opzet en uitvoering	8
1.2 Inhoudelijke resultaten jongerenpanels.....	11
1.3 Aanbevelingen Startmanifestatie	17
2 Jongeren betrekken in Communities that Care.....	19
2.1 Planning Preventieteam	20
2.2 Betrekken van jongeren: randvoorwaarden en aandachtspunten	20
2.3 Advies voor vervolg	28
2.3.1 Welke activiteiten in gang zetten?	29
2.3.2 Keuzes maken en een tijdpad uitzetten	34
2.3.3 Randvoorwaarden scheppen	35

Inleiding

De gemeente Leiden wil jeugdbeleid maken samen met jeugdigen en hun opvoeders. Bij de invulling van dit jeugdbeleid gaat de gemeente uit van de samenhang in de jeugdketen. In plaats van problemen af te wachten wil de gemeente proactief inspelen op risicovolle situaties om probleemgedrag bij jeugdigen te voorkomen. De gemeente Leiden geeft dit onder andere vorm in *Communities that Care* (CtC).

In het CtC-proces hecht de gemeente Leiden grote waarde aan de participatie van jeugdigen. In aanloop naar de uitvoering van het CtC-traject in Leiden is aanvullend op deze methodiek in de wijk Stevenshof op 23 juni 2005 een startmanifestatie georganiseerd waarin jongeren onderling en met relevante volwassenen in dialoog zijn gegaan over hun perspectieven op probleemgedrag onder jongeren en de factoren die dit gedrag veroorzaken (risicovol) dan wel helpen voorkomen (beschermend).

Stichting *Alexander* heeft op verzoek van de gemeente Leiden voor de organisatie van deze dialoog gezorgd. Het debat is inhoudelijk voorbereid met een kerngroep van jongeren uit de Stevenshof en relevante volwassenen. Deze voorbereiding volgde op een drietal verdiepende gesprekken met groepen jongeren in de Stevenshof waarin de uitkomsten van het scholierenonderzoek¹ zijn besproken.

Stichting *Alexander*

Stichting *Alexander* is een non-profit onderzoeks- en adviesbureau te Amsterdam, dat zich sinds 12 jaar in samenwerking met jongeren inzet voor interactief jeugdonderzoek, vraaggericht jeugdbeleid en jongerenparticipatie. Stichting *Alexander* heeft een groot aantal methoden ontwikkeld waarbij jongeren actief bij onderzoek, beleidsvorming en beleidsuitvoering betrokken worden. Deelnemers aan trajecten komen in de werkwijze van Stichting *Alexander* rechtstreeks in dialoog met volwassenen en elkaar. Daarbij hebben zij niet alleen de rol van informant over hun leefwereld en hun ervaring, maar ook die van medeonderzoeker en adviseur ten aanzien van oplossingen en verbetering én van samenwerkingspartner in het uitwerken van verbeteringen.

¹ Rietveld, M., Roorda, W. en Van Aalst, M. *Scholierenonderzoek Communities that Care Leiden*. Amsterdam: DSP-groep.

Stichting *Alexander* is onafhankelijk en werkt in opdracht van uiteenlopende opdrachtgevers binnen, bijvoorbeeld, het lokale jeugdbeleid, de jeugdzorg, politie en (beleids)organisaties op het brede terrein van welzijn, zorg, vrije tijd, cultuur en het onderwijs. De ontwikkelde methoden voor jongerenparticipatie zet Stichting *Alexander* in om jongeren op vele plekken in Nederland bij het gemeentelijk jeugdbeleid te betrekken. In de vorm van participatief onderzoek of in de vorm van begeleiding van jongerenraden maakt Stichting *Alexander* zich sterk voor het concretiseren van jongerenparticipatie. Stichting *Alexander* heeft bijvoorbeeld de jongerenraden van Amsterdam, Rijswijk en Hoorn bij de oprichting ondersteund. Het ondersteunen van een concrete vorm van jongerenparticipatie in Communities that Care past uitstekend binnen de doelstelling van Stichting *Alexander* jongeren te betrekken bij beleid en beleidsuitvoering.

In dit rapport worden de opzet en uitvoering van het traject “De wijk is ook van ons!” kort beschreven. Verder bevat het rapport een advies, gebaseerd op de ervaringen tijdens dit traject, voor de vormgeving van participatie van jongeren in de verschillende onderdelen van het CtC-proces.

1 “De wijk is ook van ons” ! in Stevenshof

In dit hoofdstuk worden de opzet en de uitvoering van het traject beschreven, alsmede de uitkomsten en adviezen die opgesteld zijn door de betrokkenen.

1.1 Opzet en uitvoering

Opzet

In drie panelgesprekken spreekt Stichting *Alexander* met jongeren over probleemgedrag. Acht jongeren uit de drie panels worden door Stichting *Alexander* gevraagd om een Kernteam Jongeren te vormen. Het Kernteam bespreekt de conclusies en bereidt de startmanifestatie voor, samen met professionals in de wijk. Tijdens de startmanifestatie presenteert het Kernteam Jongeren de uitkomsten uit de panelgesprekken en de thema's, vragen en stellingen voor de discussiewerkshops. Aan het einde van de startmanifestatie worden plenair afspraken gemaakt over hoe de perspectieven van jongeren op probleemgedrag en risicofactoren verder betrokken worden in het jeugdbeleid van de gemeente Leiden. In een vervolgoverleg worden de ervaringen uit het traject besproken met het oog op het vervolg: hoe kunnen jongeren bij het werk van het Preventieteam worden betrokken? Stichting *Alexander* schrijft hiervoor een plan van aanpak.

Uitvoering

Het traject vindt plaats van april tot juni 2005.

Aan de hand van de uitkomsten van de scholierenenquête wordt door de gemeente Leiden besloten het traject uit te voeren in de wijk Stevenshof. Opvallend voor Stevenshof is dat de wijk op meerdere punten in het scholierenonderzoek negatief afwijkt van de andere wijken in Leiden.

Opstellen gespreksleidraad

Stichting *Alexander* stelt aan de hand van de scholierenenquête een pannelleidraad op met vragen naar de ervaring van jongeren met en hun visie op de volgende thema's: *Roken, Alcohol en Drugs, Jeugdcriminaliteit en Geweld, Spijbelen en Tienerzwangerschappen*. Dit zijn de vier belangrijkste vormen van probleemgedrag die uit het CtC-scholierenonderzoek naar voren komen. Per thema wordt gevraagd naar

de eigen ervaring met dit thema, de visie van de jongere (in hoeverre is dit probleemgedrag?) en de rol die ouders, vrienden, school en de wijk spelen bij deze gedragingen. Ook wordt gevraagd naar mogelijke oplossingen voor problemen.

Werving

Voor de werving van jongeren gaan medewerkers van Stichting *Alexander* samen met een jongerenwerker drie keer de wijk Stevenshof in om jongeren direct aan te spreken. Deze vorm van werving levert 24 aanmeldingen op van jongens en meisjes in de leeftijd van 13 tot 17. Eén jongen vormt een uitzondering: hij is 24 jaar.

Panelgesprekken met jongeren

In totaal doen 24 jongeren uit de wijk de Stevenshof mee aan een van de drie panelgesprekken, die plaatsvinden in de jongerenruimte van buurthuis Stevenshof. Eén panel bestaat uit meisjes, de overige panels zijn gemengd. De panels blijken erg informatief, hoewel ze soms ongestructureerd verlopen. Sommige onderwerpen vinden jongeren niet zo makkelijk om in een groep te bespreken, maar toch komt er veel informatie uit de panelgesprekken. Aan het eind van elk panelgesprek kunnen de jongeren aangeven of ze door willen in het Kernteam of niet. Van de 24 jongeren melden vijftien jongeren zich aan voor het Kernteam. Stichting *Alexander* selecteert op basis van de verdeling in geslacht en leeftijd 10 jongeren, die samen het Kernteam vormen.

Verslaglegging

Stichting *Alexander* verwerkt de uitkomsten van de panelgesprekken en bespreekt deze met het Kernteam. De jongeren mogen kritisch reageren op de conclusies van Stichting *Alexander*, en dat doen ze dan ook. Er wordt driftig gestreept en genuanceerd, net zo lang tot de conclusies naar de zin zijn van de jongeren.

Vorbereiding Startmanifestatie

De jongeren van het Kernteam maken kennis met een aantal relevante professionals met wie zij de Startmanifestatie voorbereiden. Er zijn twee politieagenten in uniform (wat het wel een beetje spannend maakt voor de jongeren), het Maatschappelijk Werk en de GGD zijn vertegenwoordigd, net als de gemeente Leiden en het Jongerenwerk in Stevenshof. Gezamenlijk worden stellingen bedacht voor de Startmanifestatie aan de hand van de conclusies van het Kernteam. Er wordt geoefend met een debatvorm: het Lagerhuis. Jongeren en volwassenen vormen in tweetallen de gespreksleiding en er wordt geoefend met gespreksuitleg, leiding houden en taakverdeling. De bijeenkomst is voor iedereen enerverend, maar ook enthousiasmerend; ze hebben zin in de Startmanifestatie! Het Kernteam bereidt vervolgens nog een presentatie voor en maakt hiervoor mooie foto's in de wijk.

Uitvoering Startmanifestatie

Het is 23 juni en de thermometer geeft tropische temperaturen aan. Hoewel er veel jongeren zijn uitgenodigd lijken de meeste de voorkeur te geven aan buiten genieten van het mooie weer. Wel zijn er veel nieuwsgierige volwassenen aanwezig, en gelukkig is de zaal goed gevuld. Onder de aanwezigen de gedeputeerde van de provincie en de wethouder. Zij worden op ludieke wijze betrokken bij de discussie door middel van een quiz. Na een introductie over het traject en de oorsprong ervan geven de jongeren van het Kernteam een geslaagde powerpointpresentatie waarin de uitkomsten uit de panelgesprekken worden benoemd en geïllustreerd met sprekende foto's. Vervolgens worden de aanwezigen in de zaal opgedeeld in drie

groepen. Elke groep gaat in debat over de stellingen die bedacht zijn door het Kernteam en de professionals in de voorbereidingsgroep. Bij elke stelling wordt de debaters ook gevraagd naar een advies voor de gemeente. Na het debat (en de nodige verkoelende dranken) presenteren de drie groepen hun adviezen aan elkaar. Tot slot worden de jongeren van het Kernteam in het zonnetje gezet en bedankt voor hun inzet. Ze krijgen een mooi cadeau: een digitale camera voor het jongerenwerk. De geslaagde avond wordt afgesloten met een informele borrel om nog even na te praten.

1.2 Inhoudelijke resultaten jongerenpanels

In de wijk Stevenshof hebben drie panelgesprekken met jongeren uit de wijk plaatsgevonden. De conclusies uit deze gesprekken zijn door Stichting Alexander samengevat, en ter beoordeling voorgelegd aan de jongeren in het Kernteam. Zij hebben beoordeeld in hoeverre de conclusies vanuit hun perspectief juist waren, en welke aanpassingen en eventuele toelichting nodig was.

Probleemgedrag in het algemeen

Met de volgende conclusies was de meerderheid van het kernteam het eens:

- Volwassenen vinden veel eerder iets probleemgedrag dan jongeren (bijvoorbeeld roken, alcohol, drugs, spijbelen).
- Er zijn te weinig plekken voor jongeren. Volwassenen gaan vervolgens klagen over overlast en politie stuurt jongeren overal weg.

Met de volgende conclusies was de meerderheid van het kernteam het niet eens:

- Volgens jongeren in Stevenshof komt er hier niet meer probleemgedrag voor dan in andere wijken van Leiden.
Toelichting: Volgens het kernteam wordt er in Stevenshof meer gevochten dan in andere wijken in Leiden.

Roken, alcohol en drugs

Met de volgende conclusies was de meerderheid van het kernteam het eens:

- Zolang anderen er geen last van hebben is roken / alcohol / drugs geen probleemgedrag, het is je eigen verantwoordelijkheid.
- Iedereen moet zelf weten of hij of zij rookt of alcohol of drugs gebruikt.
- Het is niet raar om op 12 – 14 jarige leeftijd te roken / drinken / blowen.
- Als je ouders roken / drinken / drugs gebruiken ga jij het sneller ook doen. Ouders zouden beter zicht moeten hebben op het rook- en drinkgedrag van

hun kinderen/waar ze hun zakgeld aan besteden. (Verbieden heeft geen zin, dan doen ze het stiekem).

- Jongeren weten niet echt waar ze terecht kunnen als gebruiken wel een probleem wordt. Ze weten ook niet echt wat de gevolgen zijn van gebruiken, daar zou meer voorlichting over moeten worden gegeven, op school of in buurthuis.

Met de volgende conclusies was de meerderheid van het kernteam het niet eens:

- Drugs zou volgens sommigen makkelijker verkrijgbaar moeten zijn. Sommigen zien graag een coffeeshop in Stevenshof.
Toelichting: De jongeren geven aan er zelf niet zoveel behoefte aan te hebben, maar dat het voor degene die wel blowt makkelijk is omdat ze dan niet helemaal naar de binnenstad hoeven te gaan.
- Roken / alcohol / drugs gebruiken is gewoon, dat doe je gewoon.
Toelichting: Het kernteam vindt het gebruik van deze middelen niet gewoon, niet iets vanzelfsprekends. Toch zouden ze het niet meteen als probleemgedrag willen omschrijven.

Jeugdcriminaliteit en geweld

Met de volgende conclusies was de meerderheid van het kernteam het eens:

- Er worden regelmatig dingen gesloopt, vooral met Oud en Nieuw. Er worden vaak fietsen gestolen
- Jongeren gaan eerder iets stelen of slopen als ze zich vervelen, dus, als er meer te doen is, is er minder criminaliteit. Ideeën zijn bijvoorbeeld een sportschool voor oudere jongeren, meer activiteiten voor kleine kinderen.
- Het contact tussen jongeren en politie is niet goed. De politie staat voor jongeren voor agressief, neerbuigend, en boetes. Daar worden jongeren alleen maar agressiever van. De politie zou een andere houding moeten hebben of jongeren leren kennen.

Met de volgende conclusies was de meerderheid van het kernteam het niet eens:

- Jongeren kijken niet meer op van vandalisme, het hoort er bij/het is normaal/stoer. (Ook veel op tv)
Toelichting: Het kernteam was het niet eens met deze stelling, vandalisme gebeurt te vaak.
- Ruzie tussen groepen jongeren komt nauwelijks voor in Stevenshof
Toelichting: Er was grote verdeeldheid over deze stelling. De ene helft was overtuigend van mening dat er nauwelijks ruzie voorkwam in Stevenshof, laat staan vechten, terwijl de andere groep aangaf dat het regelmatig onrustig is in de wijk.

Spijbelen

Met de volgende conclusies was de meerderheid van het kernteam het eens:

- Jongeren vinden spijbelen geen probleemgedrag omdat je er niemand mee lastig valt.
- Jongeren spijbelen omdat ze geen zin hebben, het van ouders mag, je niet geleerd hebt, je gepest wordt of een slecht contact met leraren hebt.
- Spijbelen kan wel tot andere problemen leiden (blowen, slopen, stelen)
- Hoe strenger scholen controleren op spijbelen, hoe minder er gespijbeld wordt (of hoe leuker school is, hoe minder spijbelen!)

Met de volgende conclusies was de meerderheid van het kernteam het niet eens:

- Spijbelen mag zo nu en dan wel eens, ook van ouders. Het is je eigen verantwoordelijkheid.
Toelichting: De jongeren zijn het erover eens dat een keer spijbelen niet heel erg is. Waar zij het niet mee eens zijn is dat het van hun ouders mag. Dit is absoluut niet het geval. Wel blijft het je eigen verantwoordelijkheid.
- Scholen en ouders denken heel verschillend over spijbelen.

Toelichting: Volgens de jongeren verschillen de meningen van de scholen en de ouders helemaal niet zo veel. Ouders willen dat hun kinderen naar school gaan en de school heeft de verantwoordelijkheid dat alle kinderen die daar op school zitten ook allemaal komen.

- Ouders en scholen zouden meer samen kunnen werken.

Toelichting: Het kernteam ziet een samenwerking tussen ouders en school niet zitten.

Tienerzwangerschappen

Met de volgende conclusies was de meerderheid van het kernteam het eens:

- Onveilige seks is geen probleemgedrag, alleen maar heel erg stom! Het is een meisje haar eigen schuld als ze zwanger wordt.
- Meiden moeten er niet aan denken nu al een kind te hebben.
- Als jongere moet je makkelijk aan condooms kunnen komen, bijvoorbeeld op scholen of in het buurthuis.
- Ouders houden het niet tegen als hun kind seks wil; dan kunnen ze er maar beter voor zorgen dat ze het veilig doen en er open over zijn.

Met de volgende conclusies was de meerderheid van het kernteam het niet eens:

- Met je vrienden / vriendinnen praat je niet over seks.
Toelichting: Het kernteam geeft aan met vrienden en vriendinnen wel over seks te praten, maar niet in detail te treden over wat ze zelf allemaal gedaan hebben.
- Als het gaat om seksuele voorlichting moet de school de belangrijkste rol spelen. Daar moet je wel vroeg mee beginnen.
Toelichting: De jongeren vinden het belangrijk om seksuele voorlichting te geven, maar ze vinden dat hier niet te vroeg mee begonnen moet worden. Niet bijvoorbeeld al in groep 4 als de kinderen ongeveer 6 of 7 zijn.

Rol van vrienden / andere jongeren bij probleemgedrag

Met de volgende conclusies was de meerderheid van het kernteam het eens:

- Kinderen nemen het gedrag van oudere jongeren over. Oudere jongeren in Stevenshof zijn nu een slecht voorbeeld voor kleine kinderen. Jongeren moeten het goede voorbeeld geven naar kleine kinderen toe (spijbelen, vernielen, roken, drugs, alcohol).
- Iedereen is zelf verantwoordelijk voor zijn of haar gedrag.

Met de volgende conclusies was de meerderheid van het kernteam het niet eens:

- Vrienden hebben invloed op elkaars gedrag, maar spreken elkaar meestal niet aan op verkeerd gedrag.
Toelichting: Het kernteam geeft aan wel beïnvloed te worden door vrienden. Ook zegt de helft zijn/haar vriend(inn)en aan te spreken op verkeerd gedrag.

Rol van ouders bij probleemgedrag

Met de volgende conclusies was de meerderheid van het kernteam het eens:

- Ouders moeten duidelijk grenzen aangeven aan hun kinderen
- Ouders moeten het goede voorbeeld geven aan hun kinderen. Ouders zijn verantwoordelijk voor het gedrag van hun kinderen. Ouders moeten hun

kinderen goed opvoeden; goede voorbeeld geven en duidelijk laten zien wat goed en fout is.

- Ouders moeten niet verbieden, dan wordt het stiekem gedaan.

Rol van de wijk bij probleemgedrag

Met de volgende conclusies was de meerderheid van het kernteam het eens:

- Jongeren kennen geen instellingen in de wijk die hen helpen als ze problemen hebben.
- Volwassenen hebben verschillende regels; ouders, leraren, politie, scholen zeggen allemaal wat anders. Doordat je van de een iets niet mag, terwijl het van een ander wel mag, weet je nooit wanneer je iets fout doet.

Met de volgende conclusie was de meerderheid van het kernteam het niet eens:

- Zolang jongeren geen overlast veroorzaken kan het buurtbewoners niet schelen wat je doet.
Toelichting: Het kan de buurtbewoners wel degelijk iets schelen als de jongeren bij hen in de buurt hangen. Er wordt al snel politie gebeld en dan worden ze weggestuurd. Iemand zegt bijvoorbeeld: ‘Buurtbewoners maken zich meer zorgen om dat ze rustig en veilig kunnen wonen, dan dat ze zich zorgen maken over de jeugd van ongeveer 14 jaar die dronken en stoned over straat lopen’.

1.3 Aanbevelingen Startmanifestatie

Tijdens de Startmanifestatie hebben jongeren en professionals in de drie debatgroepen aanbevelingen geformuleerd voor de gemeente over de vier thema's "Roken, alcohol en drugs", "Jeugdcriminaliteit en geweld", "Spijbelen" en "Tienerzwangerschappen". Deze aanbevelingen zijn verzameld en worden hieronder beschreven.

Roken, alcohol en drugs

- Er moet een rookruimte komen in het buurthuis.
- Er moeten duidelijke afspraken gemaakt worden in de wijk, omtrent regels, alcohol etc.
- Er moet een café komen in de wijk.
- De prullenbakken moeten vaker geleegd worden
- De jongeren meer verantwoordelijkheid geven over hun 'eigen' hangplek.
- Er zouden meer hangplekken moeten komen.

Jeugdcriminaliteit en geweld

- De politie moet de jongeren eerst waarschuwen voordat ze optreden en bijvoorbeeld boetes gaan uitschrijven.
- Een betere interne communicatie tussen de wijkagenten en surveillanten.
- Flexibele werktijden voor wijkagenten, zodat jongeren altijd terecht kunnen bij de agenten.
- In gesprek gaan met klagers, de politie en de jongeren zodat er meer begrip ontstaat vanuit beide partijen.
- De politie moet eenduidig optreden, zodat alle grenzen duidelijk zijn, dit natuurlijk wel met een stukje sociaal contact.
- Meer jongerenparticipatie in de wijk, zodat de gemeente of wijkraad weet hoe zij denken over verschillende projecten.
- De jeugd beter uitleggen waarom de politie doet wat hij doet, en hoe bepaalde dingen in elkaar steken zodat zij het misschien beter begrijpen.

Spijbelen

- Beter contact tussen school en ouders, zodat ouders beter op de hoogte zijn van wat hun kinderen wel en niet doen.
- Ouders moeten meer aangesproken worden op het gedrag van hun kinderen en de reden hiervan.
- De reden dat jongeren niet naar school gaan is omdat ze liever iets anders doen. Als de school het lesprogramma aantrekkelijker zouden maken, vinden de jongeren het leuk en interessant en wordt het spijbelen minder.
- Lik-op-stuk beleid vanuit school. Wel moeten de jongeren de gelegenheid hebben om in gesprek te gaan met een vertrouwenspersoon.

Tienerzwangerschappen

- Er zouden condoomautomaten geplaatst kunnen worden in o.a. het buurthuis, ergens bij het winkelcentrum of waar het niet zo op valt.
- Betere seksuele voorlichting op school en thuis.
- www.overenuit.nl is een site over onderwerpen die jongeren bezighouden waaronder seks, deze site is een goede manier voor jongeren om antwoord te krijgen op hun vragen.
- Laagdrempelig informatiepunt voor jongeren.
- Overheid meer geld uit laten trekken voor voorlichting, preventie en begeleiding.
- Het beter benutten van activiteiten die er al georganiseerd worden voor tienermoeders

2 Jongeren betrekken in Communities that Care

Het traject “De wijk is ook van ons!” in Stevenshof is opgezet en uitgevoerd als aanloop naar het CtC-traject in dezelfde wijk, zowel om de perspectieven van jongeren op probleemgedrag te krijgen als om ervaringen op te doen met een participatieve werkwijze die benut kunnen worden bij het vormgeven van jongerenparticipatie in het CtC-proces. In dit hoofdstuk beschrijven we de wijze waarop en de voorwaarden waaronder het Preventieteam jongeren in Stevenshof mogelijk bij zijn activiteiten kan betrekken.

We leiden het hoofdstuk in met een planning van het Preventieteam op hoofdlijnen (paragraaf 1), waarna eerst voorwaarden en aandachtspunten voor het betrekken van jongeren in participatieve trajecten volgt (paragraaf 2). Bij het beschrijven van deze voorwaarden en aandachtspunten specificeren we kenmerkende ervaringen in Stevenshof binnen een algemener randvoorwaardelijk kader dat in de visie en ervaring van Stichting Alexander geldt voor veel participatieve trajecten, ongeacht de lokale context waarin deze worden uitgevoerd. De ervaringen in Stevenshof staan beschreven in kaders. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een advies, toegespitst op een eventueel vervolg in Stevenshof (paragraaf 3).

2.1 Planning Preventieteam

In het CtC-traject voert het Preventieteam 3 hoofdactiviteiten uit:

1. Het maken van een wijkprofiel
2. Het prioriteren van risicofactoren
3. Het maken van een preventieplan

Praktisch betekent dit dat het Preventieteam, dat bestaat uit vertegenwoordigers van instellingen in Stevenshof, in september/oktober 2005 twee keer bij elkaar komt. Het team bekijkt onderzoeken die in een eerder stadium zijn gedaan. De resultaten van het scholierenonderzoek en de resultaten van de panelgesprekken worden hierin ook meegenomen. Vervolgens kiest het team tien risicofactoren, waar aanvullende informatie bij wordt gezocht. Uit de tien risicofactoren kiest het team een aantal prioriteiten (drie à vijf).

In november 2005 zullen de prioriteiten zoals gekozen door het Preventieteam van Stevenshof door de Stuurgroep Communities that Care Leiden worden vastgesteld. Vervolgens gaat het preventieteam aan de slag met het maken van een preventieplan. Dit plan betreft een integrale aanpak van de problemen waarbij de verschillende ketenpartners met elkaar samenwerken. Dit plan zal in juni volgend jaar gereed zijn.

2.2 Betrekken van jongeren: randvoorwaarden en aandachtspunten

Draagvlak en mogelijkheden

Voordat een participatief traject van start gaat, is het van belang aandacht te hebben voor draagvlak en mogelijkheden in tijd en middelen om ook iets met de resultaten van het traject te doen. Hierbij is een jaar in de beleving van jongeren veel langer dan in de beleving van volwassenen. Om jongeren te kunnen mobiliseren voor participatie, dienen vormgevers of initiatiefnemers van projecten voor jongerenparticipatie daarom vooraf al te anticiperen op de resultaten en een eventueel vervolg, en hiertoe mogelijkheden en middelen te inventariseren..

<p>De gemeente Leiden heeft vooraf al goed nagedacht over de mogelijkheden om met de resultaten aan de slag te gaan. Door toe te werken naar concrete actiepunten heeft de gemeente een aantal aanbevelingen gekregen die ook op korte termijn in beleid kunnen worden omgezet. Toch zijn er ook mensen geweest bij de startmanifestatie die hun twijfels hadden over het in dit stadium betrekken van jongeren.</p>
--

Onderwerpen

Jongeren spreken het liefst over onderwerpen waar zij zelf in het dagelijks leven mee te maken hebben. Onderwerpen moeten concreet zijn en aansluiten bij hun belevingswereld. Abstracte onderwerpen die verder van de belevingswereld van jongeren afstaan kunnen wel worden besproken mits er ook een vertaling naar hun belevingswereld heeft plaatsgevonden.

De vier vormen van probleemgedrag die in CtC worden onderscheiden, vormden de rode draad in de gesprekken met jongeren in Stevenschhof. Soms verliepen de discussies wat stroef, omdat de jongeren deze vormen zelf niet zien als probleemgedrag, of het moeilijk vonden om hun mening te geven over bijvoorbeeld tienerzwangerschappen of onveilige seks. Door continue in te gaan op, en aan te sluiten bij wat de jongeren wèl vertelden over het onderwerp en te vragen naar hun ervaringen met de thema's, is het gelukt om enerzijds de onderwerpen aan te laten sluiten bij de leefwereld van de jongeren en anderzijds boeiende informatie te verkrijgen.

Het Kernteam heeft de vier vormen van probleemgedrag in meerdere bijeenkomsten besproken (een panelgesprek, een bespreking van de panelgesprekken en conclusies formuleren, een gesprek met professionals, de Startmanifestatie voorbereiden en de Startmanifestatie zelf). Deze herhaling heeft als voordeel gehad dat zij steeds meer "eigenaar" zijn geworden van deze onderwerpen; gedurende het traject hebben ze een gefundeerde mening kunnen vormen over de onderwerpen die tijdens de Startmanifestatie centraal stonden. De jongeren zelf vonden het een nadeel dat gedurende het traject de gesprekken ook saai werden, door die herhaaldelijke uitwisseling over dezelfde onderwerpen.

In het contact met jongeren op straat is het Stichting *Alexander* opgevallen dat bij verschillende jongeren een uitgesproken voedingsbodem lijkt te bestaan voor negatieve beeldvorming over allochtonen. In het onderzoekstraject is het thema niet verder uitgewerkt of benoemd, bij het opstellen van het wijkprofiel kan nader onderzoek hier naar worden gedaan.

Motivatie

Het werven van jongeren kan op verschillende plekken: op straat maar ook op school, in het buurthuis of via jongerenwerk. Om jongeren goed te kunnen informeren en enthousiasmeren is het van belang:

- duidelijk uit te leggen hoe het project eruit zal zien
- duidelijk uit te leggen wat je precies van de jongere verwacht
- aan te geven waarom het voor jongeren interessant is om mee te doen

- duidelijk te maken bij wie een jongere zich op kan geven en wanneer hij/zij iets hoort

Het verbeteren van de eigen situatie, anderen helpen met hun eigen ervaringen, gehoord worden, en gezelligheid zijn belangrijke motivaties om mee te doen. Een beloning kan ook helpen.

Het werven van jongeren voor een project waarvan onduidelijk is of er ook iets met de resultaten gebeurt werkt averechts: het vertrouwen van jongeren in meepraten neemt hierdoor alleen maar af.

Het is Stichting *Alexander* opgevallen dat gespannen verhoudingen tussen jongeren en volwassenen in Stevenshof een langere geschiedenis hebben. Hoewel deze geschiedenis op het eerste gezicht ook de huidige verhoudingen tussen jongeren en volwassenen lijkt te bepalen, heeft de huidige jonge generatie geen deel gehad aan de gebeurtenissen in het verleden die tot spanningen hebben geleid. Ze kent die geschiedenis als het ware alleen uit ‘de overlevering’ en is enthousiast en gemotiveerd om iets van de wijk en de woonomgeving te maken.

De gemotiveerdheid viel reeds op bij de werving voor de panelgesprekken: de meeste jongeren die benaderd werden wilden direct meedoen. Bijna alle jongeren kennen elkaar en voelen zich erg betrokken bij hun omgeving. Een van de redenen om mee te doen, was de wens van veel jongeren om meer voorzieningen voor jongeren in hun wijk te zien; met name een overdekte hangplek waar ze kunnen roken. Daarnaast stimuleerde deelname van vrienden de bereidheid om zelf mee te doen. Bijna alle jongeren waren in de panels vertegenwoordigd. In het kernteam zaten echter geen jongeren van 17 jaar en ouder.

Alle jongeren die mee hebben gedaan aan het project hebben een vrijwilligersvergoeding ontvangen voor hun bijdrage. Voor sommige jongeren was de vergoeding een motivatie om mee te doen aan het traject. Ook een aantal jongeren uit het Kernteam heeft zich aanvankelijk laten leiden door de vergoeding. Sommigen geven achteraf aan dat ze het zo leuk hebben gevonden dat ze het zonder geld ook hadden gedaan. Stichting *Alexander* merkt op dat het geld voor sommige jongeren een reden was om het project af te maken.

Tijden/moment

Jongeren kunnen vooral 's middags en 's avonds tijd vrij maken. Het is dan ook goed hier bij het plannen van een jongerenbijeenkomst rekening mee te houden. Als er rond etenstijd een bijeenkomst plaatsvindt, is het goed te vermelden of jongeren zelf voor eten moeten zorgen of dat daarvoor gezorgd is in de bijeenkomst.

Net als het kiezen van gunstige tijden waarop jongeren bij elkaar komen heeft ook het moment waarop een project of bijeenkomst plaatsvindt invloed op het verloop. Rekening moet worden gehouden met bijvoorbeeld schoolvakanties, toets- en tentamenweken en eindexamens.

Het regelen van praktische zaken als de catering en locatie

Meer praktische zaken als het hebben van een leuke locatie en goede catering (snoep en frisdrank) zijn ook voorwaarden voor succes. Dit lijkt in eerste instantie misschien bijzaak maar maakt het (mits goed geregeld) voor jongeren aantrekkelijk om met een project mee te doen. Bij het kiezen van een locatie kan het best een zo centraal mogelijke plek worden gekozen die voor jongeren makkelijk te bereiken is.

Alle bijeenkomsten met het kernteam hebben plaatsgevonden in het buurthuis de Stevenshof, een locatie die iedereen kent en die makkelijk te bereiken is. Daarnaast vonden de jongeren het prettig dat de meeste bijeenkomsten 's avonds plaats vonden. De jongeren hebben 's avonds niet veel te doen, het was dan ook nooit moeilijk om een afspraak te maken.

Het scheppen van veiligheid en hanteren van groepsdynamiek

Om jongeren op hun gemak te stellen en een inhoudelijk goed gesprek te voeren is het scheppen van veiligheid van groot belang. Aan het begin van een project is het daarom goed aan te geven dat iedereen zijn of haar mening mag geven zonder dat daar commentaar op wordt gegeven. De begeleiding dient hier tijdens het gehele traject alert op te blijven zodat een veilige sfeer ook daadwerkelijk gehandhaafd wordt.

Een aantal (met elkaar bevriende) jongens in het Kernteam hadden een negatieve invloed op elkaar (elkaar uitlachen op serieuze momenten, niet luisteren, niet actief meedoen). Dit dwong de begeleiding regelmatig tot het geven van aandacht aan 'ordehandhaving' in plaats van aan de inhoudelijke thema's. Door de groep op verschillende momenten te splitsen en in kleine groepjes te werken is geprobeerd de groepsverhoudingen te doorbreken.

Opvallend is dat juist de jongeren die de onrust veroorzaakten tijdens de evaluatie aangaven dat ze strenger optreden van de begeleider hadden willen zien. Het niet serieus meedoen zien zij zelf als een minder goed en leuk onderdeel van het project. De jongeren die geen onrust veroorzaakten gaven ook aan zich geërgerd te hebben aan de jongens en zouden adviseren in het vervolg minder serieuze mensen er gewoon uit te zetten.

Per bijeenkomst ging de samenwerking tussen de jongeren beter. Op de momenten dat de jongens serieus mee deden was te merken dat ze vooruitgang hadden geboekt. Bovendien voelden ze zich op een bepaalde manier verantwoordelijk voor elkaar, zoals een jongen die zijn vriendje op wilde halen die er niet bij was tijdens de Startmanifestatie.

In het Kernteam waren verschillen in opleidingsniveaus (VMBO of hoger) waar te nemen die niet altijd parallel liepen met de leeftijd, maar wel met inhoudelijke belangstelling en aandachtsspanne. De hoogopgeleide meiden in het team hadden de behoefte aan verdieping van de thema's en ze hadden een langere spanningsboog. Zij ergerden zich regelmatig aan het "kinderachtige" gedrag van de andere Kernteamleden. Binnen het Kernteam kregen deze meiden "moeilijkere" opdrachten, zoals het inhoudelijk voorbereiden van de presentatie. Om in te spelen op deze diversiteit is dan ook geprobeerd voor afwisseling te zorgen door in

wisselende samenstelling in groepjes uiteen te gaan en niet alleen te praten maar ook dingen te doen (foto's maken, op papier aangeven of je het wel of niet met de conclusie eens bent, op memootjes je mening geven en die vervolgens presenteren enz.).

Dialogo volwassenen - jongeren

Een dialoog tussen volwassenen en jongeren is niet altijd even makkelijk. Er spelen vaak verschillende belangen en perspectieven die ook nog eens op een ander manier worden verwoord. Voor volwassenen is het goed om te weten dat een gesprek met jongeren anders kan verlopen dan zij gewend zijn. Dit vraagt een flexibele opstelling. Noodzakelijk is het voor een volwassene om een jongere serieus te nemen en de ruimte te geven bij het formuleren en uiten van zijn mening.

De activiteiten zelf: rekening houden met groepsdynamiek en spanningsboog

Jongeren bevinden zich in een levensfase waarin zij op zoek zijn naar een eigen identiteit.

Het spreekt voor zich dat jongeren in een groep daardoor extra openstaan voor de invloed van anderen. Dit kan zowel positief als negatief uitpakken. Zo kunnen vrienden elkaar de mond snoeren of er juist voor zorgen dat iemand zich meer op zijn gemak voelt. Het is goed om je bewust te zijn van de dynamiek in een groep en de invloed die leden op elkaar hebben zodat je in kan grijpen op het moment dat deze dynamiek het proces verstoort.

Onderlinge verschillen in één groep zijn mogelijk. Zo zal de één zich langer kunnen concentreren dan de ander en zijn er soms verschillen in opleidingsniveau. De spanningsboog van jongeren is in de meeste gevallen korter dan die van een

volwassene wat betekent dat er een niet te lang programma moet worden aangeboden waarin verschillende werkvormen elkaar afwisselen.

De eerste gezamenlijke bijeenkomst met het Kernteam en volwassen professionals verliep nogal 'rommelig' (ongestructureerd en met regelmatige onderbrekingen). Professionals zaten aan de ene kant van de tafel en de jongeren zaten aan de andere kant, en waren meer met elkaar bezig dan dat ze zich mengden in het gesprek. Achteraf bleek dat enerzijds volwassenen zich stoorden aan het gedrag van de jongeren, en dat anderzijds de jongeren zich overrompeld voelden door de volwassenen (zowel verbaal als uiterlijk; er waren twee politieagenten in uniform aanwezig) en het gevoel hebben gehad dat ze niet de kans hebben gekregen om hun mening te uiten.

De volgende bijeenkomst waarbij jongeren met volwassenen in dialoog gingen was de Startmanifestatie. Tijdens de introductie van de avond werden de volwassenen in de zaal gewaarschuwd dat de bijeenkomst anders zou gaan verlopen dan een bijeenkomst met alleen volwassenen, en dat het niet erg is als het een beetje rommelig is. De jongeren waren tijdens deze bijeenkomst minder geïntimideerd door de volwassenen en de dialoog met volwassenen verliep een stuk beter. Niet alle volwassenen hebben zich echter in dezelfde mate opengesteld voor de jongeren. Jongeren ervoeren een beperking van de ruimte om hun verhaal te doen door ingewikkeld taalgebruik, vaktermen en referenties aan andere onderzoeken door sommige volwassen deelnemers.

Informereren/communiceren

Het informeren van jongeren over de inhoud en vorm is misschien wel het meest belangrijke onderdeel van een project en neemt veel tijd in beslag. In eerste instantie moeten jongeren natuurlijk weten waar ze het over gaan hebben en waarom. Dit wordt uitgelegd tijdens de werving waarbij het handig is een brief met uitleg te overhandigen zodat jongeren de informatie nog eens rustig door kunnen lezen. Het is de taak van de begeleiding om jongeren die besluiten door te gaan betrokken te houden bij het project door middel van brieven en telefoontjes. Voor elke geplande bijeenkomst wordt een uitnodiging gestuurd en omdat deze vaak vroeg aankomt is het aan te raden altijd een dag van tevoren nog even een nabel rondje te doen om jongeren te helpen herinneren.

Om de betrokkenheid van jongeren vast te houden is het nodig hen goed op de hoogte te houden van het verloop van het traject. Jongeren hebben er behoefte aan te weten wat er in elke bijeenkomst gaat gebeuren, wie aanwezig zullen zijn, met welk doel en vooral wat er uiteindelijk met de resultaten gaat gebeuren.

Stichting Alexander heeft veel aandacht besteed aan het informeren van alle betrokkenen over de bedoeling en het verloop van het traject in Stevenshof. Achteraf bleek echter dat de bedoeling voor veel jongeren niet altijd duidelijk is geweest, of dat niet alle informatie op waarde geschat werd. Het belang van duidelijke en ondubbelzinnige informatie blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat één van de deelnemers aan het panelgesprek niets durfde te zeggen vanwege de bandrecorder die aan stond (om medewerkers van Stichting Alexander na het gesprek in staat te stellen een verslag te maken). Hij was bang dat hij iets verkeerd zou zeggen, wat later tegen hem gebruikt zou kunnen worden.

Over de bijeenkomsten, programma's en afspraken werden jongeren geïnformeerd door middel van brieven. Vlak voor elke bijeenkomst werden ze nogmaals gebeld ter herinnering. Vaak hadden de jongeren elkaar dan al op straat gesproken en bleek het telefoontje overbodig. Dat telefonisch contact waardevol blijft, bleek toen een meisje van tevoren niet telefonisch bereikt kon worden, en zij prompt niet kwam opdagen op de bijeenkomst omdat ze die vergeten was...

Verbeteringen/implementatie

Jongeren zetten zich niet voor niets in voor een project, dit doen zij met het vertrouwen dat er ook echt iets met de resultaten gebeurt. Eerder werd al aangegeven dat bij aanvang van het project moet worden gekeken naar draagvlak en mogelijkheden om met de resultaten aan de slag te gaan. Voor jongeren is het essentieel dat als er iets gedaan wordt met de resultaten, dit op korte termijn gebeurt zodat zij direct resultaat zien van hun inspanningen. Bij het uitvoeren van verbeteringen kan dan ook het best actiegericht te werk worden gegaan.

De jongeren uit het Kernteam zijn sceptisch over wat er met de adviezen uit dit traject zal gaan gebeuren. Voor hen is het belangrijk dat er iets gaat gebeuren, veel jongeren noemen dat als voorwaarde voor deelname aan een vervolgtraject. Opvallend is dat alle jongeren aangeven dat ze betrokken willen blijven bij hun wijk door middel van dit soort projecten.

Begeleiding

Als begeleider heb je een belangrijke rol bij het betrekken van jongeren. De verschillende aandachtspunten moeten door een begeleider in het oog worden gehouden:

- Concretiseren van te bespreken onderwerpen
- Afwisselend programma opstellen
- Motiveren van jongeren
- Blijven betrekken, informeren, afspraken na laten komen
- Zorgen voor een veilige sfeer

- Rekening houden met groepsdynamiek en individuele capaciteiten
- Praktische organisatie bijeenkomsten
- Inhoudelijk weergeven van de uitkomsten
- Dialoog tussen jongeren en volwassenen vormgeven
- Politieke speelveld kennen

2.3 Advies voor vervolg

In de advisering voor het vormgeven van jongerenparticipatie in het CtC-traject, bouwen we voort op de ervaringen tijdens “De wijk is ook van ons!”. Hierin integreren we de voorwaarden en aandachtspunten voor participatieve trajecten, zoals beschreven in voorgaande paragrafen, waarbij de adviezen de volgende opbouw kennen:

1. *Welke activiteiten in gang zetten?* We gaan in op de follow-up na de startmanifestatie, en schetsen op welke wijze jongeren betrokken kunnen worden bij het maken van het wijkprofiel en de selectie van prioriteiten. Tevens belichten we verschillende mogelijkheden voor het betrekken van jongeren bij het maken van het preventieplan.

2. *Keuzes maken en een tijdpad uitzetten* We geven een voorbeeld van een tijdpad met activiteitenplanning voor het betrekken van jongeren. Een tijdpad met activiteitenplanning is van belang om zichtbaar te maken dat en welke keuzen de gemeente maakt om de participatie van jongeren in het CtC-proces te faciliteren. Het tijdpad dient wel met betrokkenen (met name het jongerenwerk) te worden afgestemd.

3. *Randvoorwaarden scheppen* We benoemen de randvoorwaarden die nodig zijn om de voorgestelde activiteiten daadwerkelijk uit te laten voeren. Dit zijn tevens de randvoorwaarden die invloed hebben op de keuze voor specifieke activiteiten en benodigde faciliteiten.

2.3.1 Welke activiteiten in gang zetten?

Wacht niet met de follow-up van de adviezen van de startmanifestatie.

Jongeren in Stevenshof voelen zich betrokken in hun buurt. Verbeteringen zijn een belangrijke motivatie voor jongeren om mee te doen aan projecten. Het zichtbaar maken van activiteiten en deze ook koppelen aan de startmanifestatie maakt dat het vertrouwen van jongeren in meepraten wordt vergroot. We zagen immers dat een grote groep er niet veel vertrouwen in heeft dat er ook iets met hun inbreng zou gebeuren. Koppel de nieuwe activiteiten dan ook aan de startmanifestatie, bijvoorbeeld door een brief aan jongeren te publiceren/te verspreiden als:

Jongeren in Stevenshof hebben in juni 2005 de gemeente geadviseerd tijdens de startmanifestatie. De gemeente zal in de komende maanden de volgende adviezen overnemen:

.. (wat, wanneer, wie is betrokken)

..

..

Er zijn ook adviezen die niet meteen kunnen worden gerealiseerd, bijvoorbeeld Dit komt omdat ...

We hopen ook bovenstaande samen met jongeren vorm te kunnen geven en bedanken nogmaals voor de betrokkenheid en de adviezen!

Adviezen die zich lenen om nu al samen met jongeren aan de slag te gaan zijn:

- het realiseren van een eigen plek + de randvoorwaarden daarvoor. (Jongerenwerk kan hier een belangrijke rol in spelen).
- Het werken aan een goed contact tussen politie en jongeren. Tijdens het traject werd al zichtbaar dat het contact met de politie door echte dialoog zich verbeterd. (Er zijn voorbeelden van trajecten elders in het land waar politie door jongeren 'getraind' worden door Stichting Alexander in gespreksvoering met jongeren. Een leuke manier om politie en jongeren met elkaar in contact te laten komen)
- Plaatsen van condoomautomaten
- Vaker legen van prullenbakken

- ...

Gebruik de resultaten van dit traject bij het maken van het wijkprofiel en het stellen van prioriteiten.

In dit traject hebben 24 jongeren in panelgesprekken hun mening gegeven over bepaalde problemen in Stevenshof. Dit levert belangrijke informatie op over hoe jongeren zelf tegen genoemde problemen aankijken. Bij het stellen van prioriteiten zou ook rekening moeten worden gehouden met de uitkomsten van de panels. Nader onderzoek kan worden gedaan naar de voedingsbodem voor een negatieve houding ten opzichte van allochtonen.

Betrek ook nieuwe jongeren bij het maken van het wijkprofiel.

Bij het maken van het wijkprofiel kunnen specifieke vragen naar voren komen, waarover informatie van jongeren gewenst is. Voor een deel kunnen de uitkomsten uit dit traject en het scholierenonderzoek hier een bijdrage aan leveren. Daarnaast zijn er misschien extra vragen.

In september zijn weer panelgesprekken gepland in Stevenshof. De vragen die in deze panelgesprekken worden voorgelegd zouden in nauw overleg met het preventieteam moeten worden opgesteld. Deze panels vormen tevens een mogelijkheid om met meer/andere jongeren in contact te komen. Het is in verband met een gedeeltelijke overlap in thema's, niet handig om dezelfde jongeren hun mening te laten geven over Stevenshof in de panels, maar het vormt wel een kans om andere groepen te bereiken. Daarbij kan met name gedacht worden aan groepen jongeren in de leeftijd van 17 jaar en ouder, die in het traject van Stichting Alexander wel in de panels, maar niet in het kernteam vertegenwoordigd waren.

Er zijn naast panelgesprekken meer manieren om nadere informatie van groepen jongeren te verkrijgen.

- *Straatinterviews* zoals Stichting Alexander in verschillende gemeentes toepast met jongeren die zich in eerste instantie liever niet opgeven voor een panelgesprek. Deze kunnen na een korte voorbereiding ook door lokale professionals worden gehouden.
- *Kijk-in-je-Wijkdagen*: "Gewapend" met pen en fotocamera en vergezeld van een jongerenwerker gaan jongeren in hun eigen wijk langs voorzieningen en

plekken waar jongeren hun (vrije) tijd doorbrengen, met als doel bekend te raken met hun wijk en een voorlopig oordeel te kunnen geven. Deze werkwijze kan ingezet worden om feedback van jongeren te vragen op het wijkprofiel.

- *Youth Check & Report*: een werkwijze die gericht is op aanbod van en vraag naar voorzieningen en programma's. In gesprek met vertegenwoordigers van voorzieningen / instellingen en met jongeren in de wijk, adviseren jongeren over de effectiviteit van voorzieningen. Deze werkwijze kan ingezet worden om feedback van jongeren te vragen op het concept preventieplan.

Van te voren moet worden bedacht:

- Wat wil je weten/bereiken?
- Welke mogelijkheden zijn er om met de uitkomsten ook iets te doen?
- Wat vraag je precies van jongeren?
- Waarom is het voor hen interessant om deel te nemen?

Geef jongeren de mogelijkheid om hun perspectief voortdurend te laten zien

Naast het gericht op regelmatige basis verzamelen van informatie bij jongeren, kan het voor het traject Communities that Care van grote waarde zijn om jongeren de faciliteiten te bieden om zelf voortdurend hun perspectief te laten zien. In verschillende steden zijn verschillende activiteiten ontplooid die een continue betrokkenheid mogelijk maken. Een bekend voorbeeld zijn de verschillende jongerenraden. Gezien de ervaringen met de jongeren in Stevenshof adviseren wij echter met hen op zoek te gaan naar een wat meer actievare, visuelere vorm. Het maken van de fotoreportage werd door de jongeren erg leuk gevonden. Een vervolg hieraan geven, middels jongeren de mogelijkheid geven zelf de redactie te vormen van hun eigen krant of misschien wel televisiestation, geeft hen hun eigen spreekbuis. Het is een vorm waarbij jongeren met verschillende niveaus hun eigen bijdrage kunnen leveren. De begeleiding kan in overleg met het jongerenwerk worden vormgegeven.

Geef vervolg aan de contacten tussen jongeren en volwassenen

Op verschillende momenten in het traject hebben jongeren en professionals met elkaar gesproken. Voor beide groepen was dit een positieve ervaring. De dialoog kan ook in het vervolg worden doorgezet door gezamenlijke activiteiten te ondernemen. Bij het opstellen van het wijkprofiel en het stellen van prioriteiten

zouden preventieteamleden bijvoorbeeld samen met jongeren Kijk in je wijkdagen kunnen ondernemen. Ook kunnen preventieteamleden zelf jongeren interviewen.

Daarbij is het wel van belang om jongeren en volwassenen op een gezamenlijke dialoog voor te bereiden. Sommige volwassenen vinden het moeilijk om hun taalgebruik aan te passen en ruimte te laten voor de inbreng van jongeren. Voor jongeren is het soms eng of moeilijk om in gesprek te gaan met volwassenen. Om aan elkaar te wennen kan aan het begin van een gezamenlijke bijeenkomst een kennismakingsspel gehouden worden om op een leuke gezellige manier elkaar te leren kennen en aanvoelen.

Betrek jongeren bij het maken van het preventieplan

Wanneer de prioriteiten geformuleerd zijn, komt de periode van het maken van een plan van aanpak om deze prioriteiten aan te pakken. Belangrijk is dat deze plannen ook aansluiten bij het perspectief van jongeren. Jongeren kunnen op verschillende manieren betrokken worden bij het maken van het preventieplan:

DenkTank: een werkwijze gericht op het uitwerken van prioriteiten / aanbevelingen. Jongeren, jongerenwerkers en beleidsmakers werken samen aan een preventieplan. Het overleg in de DenkTank kan eenmalig zijn dan wel een overleg zijn dat vaker gehouden wordt. Wie actief is in een kerngroep en welke taakverdeling wordt gemaakt, is afhankelijk van de thema's die centraal staan. Deze werkwijze kan ingezet worden om feedback van jongeren te vragen op de prioriteiten in risicofactoren. Jongeren en professionals worden bij hun rol begeleid.

Jongeren maken hun eigen plan: Aan een groep jongeren kan worden gevraagd zelf een plan op te stellen, en daar zoveel mogelijk jongeren bij te betrekken. Met het preventieteam wordt de afspraak gemaakt dat zij dit plan opnemen in het eigen plan van aanpak.

Ideeënwedstrijd plannen indienen: Als de prioriteiten zijn gesteld kan een ideeënwedstrijd worden georganiseerd om jongeren te stimuleren zelf plannen in te dienen. Daarbij is wel begeleiding nodig, zodat jongeren binnen bepaalde kaders aan plannen kunnen werken.

Beoordelingscommissie: Met een jongerenpanel kunnen de plannen van het preventieteam beoordeeld worden. Jongeren kunnen vooraf criteria formuleren, het preventieteam kan de plannen presenteren om vervolgens het gesprek aan te gaan.

‘Vervolg’manifestatie: Op vergelijkbare wijze als nu een ‘start’manifestatie is georganiseerd, kan invulling worden gegeven aan een ‘vervolg’manifestatie, om het preventieplan te presenteren en in gang te zetten.

Het is van belang om de verschillende activiteiten in samenhang vorm te geven. De verschillende activiteiten lenen zich voor een integraal traject samen met jongeren, waarbij de verschillende onderdelen gezamenlijk worden ingezet.

2.3.2 Keuzes maken en een tijdpad uitzetten

Maak een tijdpad voor het betrekken van jongeren

Er zijn heel wat mogelijkheden om jongeren op allerlei manieren te betrekken. Het is belangrijk om gekozen activiteiten goed uit te voeren. Liever één activiteit goed dan meerdere half: dat doet meer kwaad dan goed. Keuzes moeten nu worden gemaakt en een tijdpad opgesteld. Een voorbeeld van een tijdpad zou kunnen zijn:

Activiteiten preventieteam	Activiteiten jongeren betrekken	Wanneer
Maken wijkprofiel en stellen prioriteiten	Overleg met jongerenwerk/preventieteam over tijdpad en activiteiten betrekken jongeren	September 2005
	Actiepunten naar aanleiding van de startmanifestatie in gang zetten. (Brief sturen, plan voor plek maken, contact jongeren-politieplan maken)	September 2005
	Actiepunten uitvoeren	September 2005-januari 2006
	Extra informatie van (nieuwe) jongeren verzamelen	Oktober 2005
	Spreekbuis voor jongeren in gang zetten	September 2005 – juni 2006
Maken preventie plan	Kijk in je wijk dagen samen met spreekbuis en professionals vormgeven	Maart 2006
	Wedstrijd plannen indienen/jongeren maken eigen plan	Februari 2006 – juni 2006
	Preventieteam legt plan voor aan beoordelingscommissie van jongeren	Mei 2006
	‘Vervolg’-manifestatie organiseren	Juni 2006

2.3.3 Randvoorwaarden scheppen

Zorg bij alle activiteiten voor goede begeleiding

Bovengenoemd tijdpad kan alleen plaatsvinden als dit ook haalbaar is voor degene die de begeleiding op zich neemt. Met jongerenwerk kan worden onderzocht welke taken zij op zich kan nemen. Op bepaalde punten kan ook begeleiding van buiten worden ingeschakeld. In een gezamenlijk overleg met gemeente, jongerenwerk en Stichting Alexander kan het tijdpad en de keuzes erin definitief worden opgesteld.

Een aantal aandachtspunten is bij de begeleiding van jongeren in Stevenshof van belang:

Balans tussen structuur en gezelligheid

We hebben ervaren dat jongeren in Stevenshof het niet makkelijk vinden om afspraken na te komen. Zeker in het begin is het van belang dat begeleiding de tijd krijgt om jongeren te helpen herinneren aan afspraken en hen afspraken laat nakomen (herinneren, nabellen). Zelf geven de jongeren aan het goed te vinden als de grenzen duidelijk worden aangegeven. Zij willen graag een stuk verantwoordelijkheid, maar zullen daar (zeker in het begin) ook aan willen worden gehouden.

Anderzijds is gezelligheid een motivatie om mee te doen. Jongeren vinden het gezellig om activiteiten met een groepje uit de wijk te ondernemen. Zorg voor een gezellige sfeer (drinken en snoepjes, liefst zonder kleurstof) en neem de tijd voor een geintje af en toe.

Afwisseling in werkvormen

Het bleek in Stevenshof mogelijk om in korte tijd met een groep jongeren een startmanifestatie neer te zetten. Jongeren vinden het leuk als de vaart erin zit en in een korte tijd ook iets bereikt wordt. Dit pleit voor overzichtelijke trajecten met duidelijke doelen en vragen, waarin jongeren verantwoordelijkheden kunnen nemen voor taken die bij hen passen.

Afwisseling en concrete taken in kleine groepen maken dat de negatieve gevolgen van groepsdynamiek en onderlinge verschillen kunnen worden omgezet in mogelijkheden.

Beloon jongeren voor hun inzet

In eerste instantie zijn jongeren in Stevenshof goed te motiveren om mee te doen aan activiteiten. Gehoord worden, iets doen voor je wijk, en gezelligheid (iets samen met andere jongeren doen) zijn belangrijke motivaties.

Wanneer jongeren worden gevraagd werk te verrichten waar zij in eerste instantie zelf niet echt belang bij hebben, dan kan het een overweging waard zijn hen te belonen voor de activiteiten. In het traject hebben we een geldelijke beloning gegeven, maar dit heeft op sommige momenten een te nadrukkelijke rol gespeeld. Het heeft een aantal jongeren van het kernteam echter wel geholpen om het traject af te maken. Consumptiebonnen of beltegoed zijn andere vormen waarmee waardering kan worden uitgesproken. Goede afspraken hierover zijn wel van belang. Duidelijk moet zijn dat ook van jongeren een en ander kan worden gevraagd.